

ἈΕΕΨΙ ΕΨ ἌΨΙ Ἰ ΕἸΝἈΟἸἈ
Ψ ΕἸΝἈ ΟἸ Ἰ Ἀ Ἰ Ο

ΟΨΟ ἈΕΕΨΟἸἈΟ ΟΨΟ ἈΕΕἈἸ Ἰ Ο

ΕΥ ΑἸ Ἰ Ἰ Ο ἈἈ Ἰ ἈἈ ΕἸ Ἰ 14 (115 21)

ὄψε. 210-72.72.204, fax 210-72.72.210

Γιὰ τό Δελτίο Τύπου καί γιά κάθε πληροφορία σχετική
μέ τήν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νά ἀπευθύνονται καί στήν ἠλεκτρονική διεύθυνση :
www.ecclesia.gr

1

Ἀθήνα 20 Σεπτεμβρίου 2011

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Συνέχιση των εργασιών

του ΙΓ' Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου

Συνεχίσθηκαν σήμερα 20 Σεπτεμβρίου οι εργασίες του ΙΓ' Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου Στελεχών Ιερών Μητροπόλεων, το οποίο διοργανώνει η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος στο Ίδρυμα Τηνιακού Πολιτισμού. Γενικό θέμα του Συμποσίου, το οποίο έχει θέσει υπό την αιγίδα του ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος, είναι:

**«Ο ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΣΗΜΕΡΑ»**

Το πρωί τελέσθηκε στον Ιερό Προσκυνηματικό Ναό Παναγίας Ευαγγελιστρίας Τήνου η Θεία Λειτουργία, με τη συμμετοχή όλων των εκπροσώπων – συνέδρων.

Κατόπιν στο Ίδρυμα Τηνιακού Πολιτισμού συνεχίστηκαν οι εργασίες του Συμποσίου σε Δεύτερη Συνεδρία με προεδρεύοντα τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Εδέσσης, Πέλλης καί Αλμωπίας κ. Ιωήλ, κατά την οποία ομίλησαν οι παρακάτω αναφερόμενοι με τα εξής θέματα:

Κατα την δεύτερη αυτή συνεδρία ανεγνώσθη υπό του Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου κ. Βαρνάβα Θεοχάρη, Γραμματέως της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Λειτουργικής

ἉἘἘΨΙ ἘἘΨ ἈΨΙ Ἰ ἘἸἈῶἘἌ
Ψ ἘἸἈῶ ὉῶἸ Ἰ Ἀ Ἰ Ὁ

ὉΨὸ ἉἘἘἘΨὸἘἌὸ ὉΨὸ ἉἘἘἈἸ Ὁ

ΕΥ ΑΙ Γ Ι Ὁ ἈΑΙ Γ ΑΑ ΕΪ Ὁ 14 (115 21)

Ὁϕῆ. 210-72.72.204, fax 210-72.72.210

Γιὰ τό Δελτίο Τύπου καί γιά κάθε πληροφορία σχετική
μέ τήν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νά ἀπευθύνονται καί στήν ἠλεκτρονική διεύθυνση :
www.ecclesia .gr

2

Αναγεννήσεως ἡ εισηγήση του Ελλογιμωτάτου κ. Γεωργίου
Γαλίτη, ομοτίμου καθηγητού της Θεολογικής Σχολῆς του
Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα: «**Ἡ πρόσληψη τοῦ θείου
λόγου ἀπό τό σημερινό ἄνθρωπο** », λόγω ασθενείας αυτού.

Ο Ελλογιμώτατος Εισηγητής εμπεριστατωμένα ανέφερε
στην αναγνωσθείσα υπό του Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου
κ. Βαρνάβα Θεοχαρη, εισηγησή του ότι: «

-Μέ τή σάρκωση τοῦ Λόγου ὁ Θεός «ἐρμήνευσε», δηλ.
ἀπεκάλυψε Ἐαυτόν διά τοῦ Λόγου Του, ὁ ὁποῖος «ἐσκήνωσεν ἐν
ἡμῖν». Αὐτή ἡ σκηνώση εἶναι ἡ συστατική πράξη, μέ τήν ὁποία
φανερώθηκε ἡ Ἐκκλησία στόν κόσμο.

- Στή θεία λειτουργία ὁμιλεῖ ὁ Θεός πρός τόν ἄνθρωπο διά
τῶν ἀναγνωσμάτων, ἀλλά καί ὁ ἄνθρωπος πρός τόν Θεό διά τῆς
ἀγίας Ἀναφορᾶς

- Τό Κήρυγμα διά τῶν ἀναγνωσμάτων πρέπει νά εἶναι
κατανοητό ἀπό τούς ἀκούοντες, γιά νά κατηχηθοῦν καί νά
μπορέσουν νά πιστέψουν.

- Τό πρωτότυπο κείμενο τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι ἱερό, ὄχι ὡς
γλώσσα, ἀλλά ὡς περιεχόμενο, τό ὁποῖο μεταδίδεται διά τοῦ
ὀχήματος τῆς γλώσσας.

- Τό ὅτι ἡ Κ. Διαθήκη ἔχει γραφεῖ στή γλώσσα μας,
ἀποτελεῖ ἀνεκτίμητο δῶρο στό ἑλληνικό ἔθνος καί στήν
ἑλληνική ἐκκλησία. Ὁ προορισμός ὅμως τοῦ κειμηλίου αὐτοῦ δέν
εἶναι ἡ λατρεία καί ἡ τιμή. Προορισμός του εἶναι νά γίνεται
ἀέναος πηγῆ ζωῆς, μάννα οὐράνιο καί πύρινη στήλη πού ὀδηγεῖ
τούς πορευομένους πρός τήν ἄνω Ἱερουσαλήμ».

ἌΕΞΪ ΕΞ Ἄ Ψ Ι ἘΝΑΘΕΑ
Ψ ΕἸἸἈ ΟῶΪ Ϊ Ἀ Ϊ Ο

Ὁ Ψ ἌΕΞΕΨΟΕΑΟ Ὁ Ψ ἌΕΞΑἸ Ϊ Ο

ΕΥ ΑΪ Γ Ϊ Ὁ ἈΑΪ Γ ΑΑΕΪ Ὁ 14 (115 21)

Ὁ Ψ. 210-72.72.204, fax 210-72.72.210

Γιὰ τό Δελτίο Τύπου καί γιά κάθε πληροφορία σχετική
μέ τήν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νά ἀπευθύνονται καί στήν ἠλεκτρονική διεύθυνση :
www.ecclesia .gr

3

Ὁ δεῦτερος εισηγητής Ελλογιμώτατος κ. Στυλιανός Παπαδόπουλος, Ομότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών ανέπτυξε το θέμα : **«Ὁ ρόλος τῆς γλώσσας στά Πατερικά καί λειτουργικά κείμενα»**. Ὁ ομιλητής ανέφερε ὅτι: «Τῆς Θεολογίας, δηλαδή τῆς εκφράσεως ἢ δηλώσεως τῆς αλήθειας , προηγείται ἡ ἐμπειρία τῆς αλήθειας». Ἐπίσης, «Ἡ γλώσσα τῆς Θεολογίας εἶναι σχετικός παράγοντας, ἐνῶ ἡ αλήθεια συνιστά τον ἀπόλυτο παράγοντα». Στήν συνέχεια εἶπε ὅτι, « Ὅλες οἱ (σχετικά καλλιεργημένες τουλάχιστον γλώσσες) μποροῦν νά γίνουν «δηλωτικές» τῆς αλήθειας , νά εκφράσουν δηλαδή το θέλημα του Θεοῦ ἢ τὴν ἐμπειρία τῆς αλήθειας. Πρόσθεσε ὅτι «Ἡ γλώσσα καί οἱ λέξεις τῆς Θεολογίας εἶναι σημαντικές καί δηλωτικές τῆς αλήθειας, τὴν ὁποία δὲν περιέχουν, δὲν προσδιορίζουν. Ἡ γλώσσα ἔχει ρόλο δηλωτικό καί σημειωτικό, δὲν ἔχει ἀναλογία πρὸς το εἶναι τῆς αλήθειας» .

« Τα φιλοσοφικά σχήματα μερικής ἢ ολικῆς ταυτίσεως του σημαίνοντος (signifiant) καί του σημαινομένου (signifie) δὲν ἔχουν ἐφαρμογή στη Θεολογία ἐφόσον δὲν ὑπάρχει ἀναλογία μεταξύ αλήθειας καί γλώσσας, ἐφόσον τα δύο μεγέθη εἶναι διαφορετικῆς τάξεως, δηλαδή ἀκτιστὴ ἡ αλήθεια καί κτιστὴ ἡ γλώσσα». Τόνισε ὅτι « οἱ λέξεις με τῆς ὁποῖες κήρυξαν ὁ Κύριος, οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, καί οἱ σύγχρονοι κήρυκες, δὲν οδηγοῦν στήν πίστη, στήν αλήθεια, παρα μόνο ἀν ὁ ἀκούων αὐτές φωτιστεῖ ἀπὸ το Ἅγιο Πνεῦμα καί τῆς υιοθετήσῃ». Τέλος δε, « ἡ συμβολικὴ γλώσσα γιὰ εἰδικούς λόγους διαθέτει σχετικό πάντοτε κύρος στήν Ἐκκλησία καί τὴν Θεολογία».

Ἡ τρίτη εισηγήτρια Ελλογιμωτάτη κ. Ἄννα Κόλτσιου - Νικήτα, Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης παρουσίασε το θέμα : **«Δεδομένα καί προβληματισμοί ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς μετάφρασης τῶν λειτουργικῶν κειμένων»**. Ἡ ομιλήτρια τόνισε

ἌΕΞΪ ΕΞ Ἄ Ξ Ἰ ἘΝΑΘΕΑ
Σ ΕΑΝΑ ΟΩΙ Ἰ Ἀ Ἰ Ο

ΟΞΟ ἌΕΞΕΞΟΕΑΟ ΟΞΟ ἌΕΞΑΑ Ἰ Ο

ΕΥ ΑΙ Γ Ἰ Ο ἈΑ Γ ΑΑ Εἶ Ο 14 (115 21)

ὄξε. 210-72.72.204, fax 210-72.72.210

Γιὰ τό Δελτίο Τύπου καί γιά κάθε πληροφορία σχετική
μέ τήν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νά ἀπευθύνονται καί στήν ἠλεκτρονική διεύθυνση :
www.ecclesia.gr

4

ὅτι : «παρουσιάζονται δεδομένα ἀπό τήν ἱστορία τῆς μετάφρασης
στο χώρο τῆς χριστιανικῆς γραμματείας που θα μπορούσαν να
αξιοποιηθούν στα πλαίσια τῆς προβληματικῆς γύρω ἀπό τῆ
μετάφραση λειτουργικῶν κειμένων. Διαχρονικά ἀποδεικνύεται
ὅτι ἡ μετάφραση, ἡ διαγλωσσική πρωτίστως, ἐνώ θεωρεῖται
ἐξαρχῆς ἀναγκαία καί ἀποδεκτή, ταυτόχρονα ἀμφισβητεῖται.
Βασικοί λόγοι εἶναι οἱ ἐπιφυλάξεις γιά τήν ἰσοδυναμία τῆς
μετάφρασης με το πρωτότυπο, ἡ σύνδεσή τῆς με φαινόμενα
ιδεολογικῆς ἀντιπαράθεσης καί αἰρετικῶν παρεμβάσεων καί
ἀλλοιώσεων, ἡ στενή σχέση τῆς με τήν ἐρμηνεία. Ἐνα βασικό
ἐμπόδιο γιά τήν ἀποδοχή τῆς, ἰδιαίτερα στα λατρευτικά κείμενα,
προκύπτει ὅτι εἶναι ἡ «συνήθεια», αὐτό που ο πιστός συνήθισε να
ἀκούει. Δικλείδες ἀσφαλείας εἶναι ἡ συλλογικότητα καί ἡ
ἐπιλογή ἐμπειρων καί ἀξιόπιστων μεταφραστών. Ἡ ἐκπόνηση
ἐπιμελημένων μεταφράσεων ἀφενός καί ἀφετέρου ἡ
καλλιέργεια μεταφραστικῆς παιδείας καί ἡ ἐπίγνωση των ὁρίων
μιας μετάφρασης θα μπορούσαν να συμβάλουν στην
ἀποτελεσματικότητα του διαλόγου γιά τῆ μετάφραση
λειτουργικῶν κειμένων».

Μετά το σύντομο διάλειμμα ἐπαναλήφθηκαν οἱ ἐργασίες με
τήν Τρίτη Συνεδρία ὑπό τήν προεδρία του Πανοσιολογιωτάτου
Ἀρχιμανδρίτου κ. Νικολάου Ἰωαννίδου Καθηγητοῦ τῆς
Θεολογικῆς Σχολῆς του Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ο πρῶτος εισηγητής Ἐλλογιμώτατος κ. Γεώργιος Ν. Φίλιας
Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς του Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν,
ἀνέπτυξε το θέμα: «**Ἡ συνάφεια προτύπου, μεταφράσεως καί
τρόπου ἀναγνώσεως των ευχῶν στη Θ. Λειτουργία**».

Ο ομιλητής τόνισε τα παρακάτω σημεία:

ἉΕΕΨΙ ΕΕΨ ἈΨΙ Ἰ ΕἸΝΑΘΕΑ
Ψ ΕἸΝΑ ΘΨΙ Ἰ Ἀ Ἰ Θ

ΘΨΟ ἉΕΕΨΨΟΕΑΘ ΘΨΟ ἉΕΕἈἸ Ἰ

ΕΥ ΑΙ Γ Ἰ Θ ἈΑΓ Γ ΑΑΕΨ Θ 14 (115 21)

ὄψ. 210-72.72.204, fax 210-72.72.210

Γιὰ τό Δελτίο Τύπου καί γιά κάθε πληροφορία σχετική
μέ τήν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νά ἀπευθύνονται καί στήν ἠλεκτρονική διεύθυνση :
www.ecclesia .gr

5

«• Ὡς πρὸς τὸ πρωτότυπο κείμενο τῆς Θ. Λειτουργίας μᾶς ἐνδιαφέρει, ἐν προκειμένῳ, ἡ φιλολογικὴ συνοχὴ καὶ συνέχειά του. Ὑπὸ τοὺς ὄρους αὐτοὺς ἐννοοῦμε τὸ γεγονός ὅτι τὸ σύνολο τῶν εὐχῶν τῆς Θ. Λειτουργίας ἐμφανίζει τὴ μορφή μιᾶς ἀλληλουχίας αἰτημάτων καὶ ἐννοιῶν. Ἡ διαπίστωση αὐτὴ συνεπάγεται τὴ θεώρηση τῶν εὐχαριστιακῶν εὐχῶν ὡς ἐνὸς ἐνιαίου ὅλου.

• Ἡ φιλολογικὴ συνοχὴ καὶ συνέχεια τῶν εὐχῶν τῆς Θ. Λειτουργίας κορυφώνεται στὴν Ἁγία Ἀναφορά, τὰ ἐπιμέρους τμήματα τῆς ὁποίας ἐμφανίζουν μιὰ θαυμαστὴ ἐνότητα. Ἡ φιλολογικὴ ἐνότητα τοῦ κειμένου τῆς Ἀναφορᾶς μᾶς ὑποχρεώνει νά ἀντιληφθοῦμε ὅτι, τὸ ἓνα τμήμα προϋποθέτει τὸ προηγούμενό του.

• Τὸ πρόβλημα τοῦ νά λέγονται οἱ εὐχῆς ταυτοχρόνως μέ τὴν ψαλμώδηση κάποιων ὕμνων σχετίζεται μέ τὸ μεταφραστικὸ ζήτημα τῶν εὐχῶν τῆς Θ. Λειτουργίας, ὑπὸ τὴν ἐννοια τῆς ἀδυναμίας πλήρους κατανοήσεως τοῦ πρωτοτύπου κειμένου.

• Ἡ παράδοση τῶν ὀκτῶ πρώτων αἰώνων εἶναι σαφέστατη ὡς πρὸς τὴν ἀνάγνωση τῶν εὐχῶν τῆς Λειτουργίας εἰς ἐπήκοον».

Ἀκολούθησε ἡ Εἰσήγηση του Δρ. κ. Φωτίου Σχοινά με θέμα: **«Φιλολογικὰ σχόλια καὶ μεταφραστικὰ προβλήματα στη Θεία Λειτουργία»**. Ὁ ομιλητὴς ἀνέφερε πῶς : «Στὴν παρούσα ἀνακοίνωση θά ἀναφερθῶ σέ συντακτικά, γραμματικά καὶ λεξιλογικά σχόλια στὴ γλῶσσα τῆς Θείας Λειτουργίας τοῦ Χρυσσοστόμου. Ἡ συντακτικὴ δομὴ τῆς ἀρχαιομορφῆς γλῶσσας τῆς Θ. Λειτουργίας δίδει τὴ δυνατότητα πολλαπλῶν ἐννοιολογικῶν ἀποχρώσεων, τίς ὁποῖες θά ἀποσβέσει ἀναγκαστικά ἢ οἰαδῆποτε νεοελληνικὴ μεταγλώττισή της. Ὅρισμένες λειτουργικὲς λέξεις ἔχουν ἰδιαίτερο ἐννοιολογικὸ βᾶρος, τό ὁποῖο ὡσαύτως ἀπομειώνει δραστικά ἢ οἰαδῆποτε

ἌΕΞΪ ΕΞ Ἄ Ψ Ι ΕΝΑΘΕΑ
Σ ΕΑΝΑ ΟΩΙ Ϊ Ἀ Ϊ Ο

ΟΨΟ ἌΕΞΕΨΟΕΑΟ ΟΨΟ ἌΕΞΑΑ Ϊ Ο

ΕΥ ΑΙ Γ Ϊ Ο ἈΑΪ Γ ΑΑΕΪ Ο 14 (115 21)

ὄψε. 210-72.72.204, fax 210-72.72.210

Γιὰ τό Δελτίο Τύπου καί γιά κάθε πληροφορία σχετική
μέ τήν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νά ἀπευθύνονται καί στήν ἠλεκτρονική διεύθυνση :
www.ecclesia.gr

6

ἀπόδοσή τους στή νεοελληνική. Ἡ μετάφραση τῆς γλώσσας τῆς
Θείας Λειτουργίας συνεπάγεται δραστική συρρίκνωση τοῦ
πλούτου τῶν σημαίνων θεολογικῶν ἐννοιῶν».

Ἡ Τρίτη Εισήγηση εἶχε ὡς θέμα: «Νεώτερα Ερμηνευτικά
Υπομνήματα καί Εγκόλπια τῆς Θ. Λειτουργίας». Ο εισηγητής
Ελλογιμώτατος κ. Παναγιώτης Σκαλτσής, Αναπληρωτής
Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης, υπογράμμισε ὅτι: «Ἡ βυζαντινή καί
μεταβυζαντινή περί τῆς θείας Λειτουργίας ερμηνευτική παράδοση
συνεχίζεται καί μετά τήν ἀπελευθέρωση καί τῆ σύσταση τοῦ
νεοελληνικοῦ κράτους, ἕως τίς μέρες μας.

Κείμενα ὅπως τῶν Δανιήλ Γεωργακόπουλου, Μηνά
Χαμουδόπουλου, Ἰωάννου Μεσολωρά κ.ά. ερμηνεύουν τῆς θείας
Λειτουργίας καί συμβάλλουν στήν κατά τό 19^ο αἰ. λειτουργική
αγωγή καί παιδεία τῶν ταλαιπωρημένων ἀπό τήν ἀμάθεια καί
τῆς θεολογική- πνευματική πενία τοῦ λαοῦ μας. Το
χαρακτηριστικό τῶν περισσότερων ἐξ' αὐτῶν υπομνημάτων,
εκλαϊκευτικοῦ περιεχομένου, εἶναι ὅτι ἀποτελοῦν
Ἐγχειρίδια γιά τῆς λειτουργική κατάρτιση τῶν μαθητῶν ἢ
ἀποτελοῦν συνέχεια τῶν κατά τήν Τουρκοκρατία
διαμορφωθέντων Κατηχήσεων μέ λειτουργικό κυρίως
περιεχόμενο καί ἀναφορά σέ ὅλα τά τελούμενα στή θεία
Λατρεία καί δη τῆς θείας Λειτουργίας.

Κατά τόν 20^ο αἰ., περίοδο πολύ σημαντική γιά τήν
ανάπτυξη τῆς λειτουργικῆς ἐπιστήμης καί τῶν θεολογικῶν
σπουδῶν γενικότερα, ἔχουμε πολύ ἀξιόλογα Εγκόλπια τῆς θείας
Λειτουργίας, ὅπως τοῦ Π. Τρεμπέλα, Σεραφεῖμ Παπακώστα,
μακαριστοῦ Μητροπολίτου Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου κ.ά., μέ
κείμενο-μετάφραση καί λίγα σχόλια ερμηνευτικά. Τα ἐν λόγῳ

ἌΕΞΪ ΕΞ Ἄ Ξ Ϊ ἘΝΑΘΕΑ
Ξ ΕΑΝΑ ΟΩΪ Ϊ Ἀ Ϊ Ο

ΟΞΟ ἈΕΞΕΞΟΕΑΟ ΟΞΟ ἈΕΞΑΑ Ϊ Ο

ΕΥ ΑΪ Γ Ϊ Ο ἈΑΪ Γ ΑΑΕΪ Ο 14 (115 21)

ὄξε. 210-72.72.204, fax 210-72.72.210

Γιὰ τό Δελτίο Τύπου καί γιά κάθε πληροφορία σχετική
μέ τήν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νά ἀπευθύνονται καί στήν ἠλεκτρονική διεύθυνση :
www.ecclesia .gr

7

Εγκόλπια συμβάλλουν τα μέγιστα στην εκ μέρους του λαού κατανόηση του λόγου της θείας Λειτουργίας και βοηθούν καθοριστικά τους πιστούς στη συμμετοχή των στο μυστήριο της θείας Ευχαριστίας. Ανάλογη συμβολή έχουν και ειδικές μελέτες θεολογικού υπομνηματισμού της θείας Λειτουργίας. Ενδεικτικά μνημονεύουμε τα σχετικά έργα των μοναχού Γρηγορίου, Παύλου Ευδοκίμων, Γερβασίου Παρασκευοπούλου, Ανδρέα Θεοδώρου, κ.ά. Τα κείμενα αυτά, ενταγμένα πλήρως στο θεολογικό κλίμα της εποχής μας και τις περί κατανόησης του λειτουργικού λόγου συζητήσεις, αναδεικνύουν τη διαχρονικότητα της λειτουργικής ερμηνευτικής παράδοσης και προβάλλουν το αίτημα της συνεχούς εμβάθυνσης στο θεολογικό περιεχόμενο της θείας Λειτουργίας».

Ακολούθησε εποικοδομητική συζήτηση και η καθιερωμένη μεσημβρινή διακοπή όπου προσφέρθηκε το Γεύμα. Από τις εισηγήσεις καί τη διεξαχθείσα μετά ταύτα συζήτηση προέκυψε ότι καί η νεοελληνική γλώσσα μπορεί να προσληφθεί από την Εκκλησία για λειτουργική χρήση.

Κατά την απογευματινή Τέταρτη Συνεδρία προήδρευσε ο καθηγητής κ. Γεώργιος Φίλιας και παρουσιάσθηκαν από τους εκλεκτούς ομιλητές τα εξής θέματα:

Η πρώτη εισήγηση είχε ως θέμα «**Η συμβολική γλώσσα της Θ. Λατρείας**» με εισηγητή τον Αιδεσιμολογιώτατο Πρωτοπρεσβύτερο κ. Βασίλειο Καλλιακμάνη, Καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ο ομιλητής ανέφερε πως : «Η ζωή του ανθρώπου αλλά και οι σχέσεις τις οποίες δημιουργεί στηρίζονται σε συμβολισμούς. Τα σύμβολα χρησιμοποιούνται σε όλες τις μορφές του ανθρώπινου βίου: κοινωνική, πολιτική, πολιτιστική, οικονομική, νομική, αθλητική και θρησκευτική κ.α.. Η αρχική έννοια του

ἌΕΞΪ ΕΞ Ἄ Ψ Ι ἘΝΑΘΕΑ
Σ ΕΑΝΑ ΟΩΙ Ϊ Ἀ Ϊ Ο

ΟΨΟ ἌΕΞΕΨΟΕΑΟ ΟΨΟ ἌΕΞΑΑ Ϊ Ο

ΕΥ ΑΙ Γ Ϊ Ο ἈΑΪ Γ ΑΑΕΪ Ο 14 (115 21)

ὄψε. 210-72.72.204, fax 210-72.72.210

Γιὰ τό Δελτίο Τύπου καί γιά κάθε πληροφορία σχετική
μέ τήν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νά ἀπευθύνονται καί στήν ἠλεκτρονική διεύθυνση :
www.ecclesia .gr

8

συμβόλου ανάγει στη σύνδεση δύο πραγμάτων, προκειμένου να αναγνωρισθεί η αλήθεια. Ειδικότερα τα σύμβολα στη θεία λατρεία έχουν αναγωγικό, παιδαγωγικό, ενοποιητικό και μυσταγωγικό χαρακτήρα. Και σε κάθε εποχή αναδύονται διαφορετικά σύμβολα. Στην εκκλησιαστική παράδοση απαντά μια ἄρρητη ἰσορροπία συμβολισμού και ρεαλισμού, ἰστορίας και εσχατολογίας, πράξεως και θεωρίας. Η ἰσορροπία αὐτή εἶναι ἀναγκαία σε κάθε περίπτωση, διότι στην προσπάθεια να νοηματοδοτηθούν συμβολικά, ὅσα τελούνται στη λατρεία, λησμονεῖται ἡ ἀφετηρία τους που ἦταν ταυτόχρονα χρηστική ἀλλά και ποιμαντική».

Ἡ δεύτερη εἰσήγηση ἀνεφέρετο στο θέμα: «**Γιατί χρειαζόμαστε μεταφράσεις καί σήμερα;**». Ὁ Εἰσηγητής Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Θεοδόσιος Μαρτζούχος, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καί Πρεβέζης ἀνέφερε τα κάτωθι:

«Πῶς μπορεῖ κανεῖς να ἀγνοεῖ τα προβλήματα που βρίσκονται μπροστά στα μάτια ὄλων, ὅταν εἶναι ἱερέας;

Πῶς εἶναι δυνατόν να ἔχει ὁ ἱερέας ἄλλη (τὴν ὅποια! γλωσσική, πολιτιστική, ἐπιστημονική) προτεραιότητα πλὴν τῆς ποιμαντικῆς βοήθειας γιὰ κατὰ Χριστὸν αὐξηση τοῦ ποιμνίου του;

Μαζί με τον αγ. Ἰω. τον Χρυσόστομο κάθε κληρικός δεν γίνεται να μη επαναλαμβάνει: "Πῶς ὠφελήσω, ἔάν μή τι εἶπω, δυνάμενον ὑμῖν εὐληπτον γενέσθαι καί δυνάμενον εἶναι σαφές, ἀλλ' ἐπιδείξομαι μόνον, ὅτι γλωσσῶν χάρισμα ἔχω"; (ομιλία ΙΕ' στην Α' Κορινθίους)

Στην εἰσήγηση ἐγίνε τριμερῆς παρουσίαση ἱστορικο-θεολογικά του θέματος τῆς λατρευτικῆς γλώσσας. Στὴν

ἌΕΞΪ ΕΞ Ἄ Ξ Ϊ ἘΝΑΘΕΑ
Ξ ΕἸΝἌ ΟἸΪ Ἄ Ϊ Ο

ΟΞΟ ἌΕΞΕΞΟΕΑΟ ΟΞΟ ἌΕΞΑἌ Ϊ Ο

ΕΥ ΑΪ Γ Ϊ Ο ἈΑΪ Γ ΑΑΕΪ Ο 14 (115 21)

ὄξε. 210-72.72.204, fax 210-72.72.210

Γιὰ τό Δελτίο Τύπου καί γιά κάθε πληροφορία σχετική
μέ τήν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νά ἀπευθύνονται καί στήν ἠλεκτρονική διεύθυνση :
www.ecclesia .gr

9

αρχαία Ἐκκλησία. Στήν εποχή τῆς Τουρκοκρατίας. Στο, με
ευρεία χρονολογική ἐννοια, σήμερα.

Προετάθη ἀλλαγὴ νοοτροπίας ὅσον ἀφορᾶ φοβικές
στάσεις ἐξ ἀγνοίας καί ἀπό θεολογική σύγχυση, τῆς ἐννοίας
τοῦ μυστικού-μυστηρίου καί τῆς θεοπνευστίας.

Επισημάνθηκε τό οδυνηρό "τώρα" που εἶναι ἡ
πραγματικότητα που περιγράφει ὁ Μάξιμος Καλλιουπο-
λίτης λέγοντας "τό κοινόν τῆς Ἐκκλησίας πάγει ὀλίγον κατ'
ὀλίγον φθειρόμενον". Ὄταν αὐτό ἰσχύει τό 1638, τι μέγεθος
ἀρα ἔχει τό 2011 ἡ "φθορά";

«Μπροστά σ' αὐτήν τήν κατάσταση εἶναι
στρουθοκαμηλισμός καί κρύψιμο στα ξύλα ὅπως ὁ Ἰσαάκ
(Ἀπόκρυφα Παλαιάς Διαθήκης), τό νά φοβάται ἡ Ἐκκλησία
νά "παντρευτεῖ" αὐτήν τήν οδυνηρὴν πραγματικότητα καί νά
"γεννήσει" μαζί τῆς τὰ τέκνα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ».

Ἡ Τρίτη Εισήγηση εἶχε ὡς θέμα: «Ἡ ἐμπειρία ἀπό τήν
συμμετοχή στήν μετάφραση τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὡς ἐφόδιο γιά
μία συμβολή στήν προσπάθεια μετάφρασης τῆς Θείας
Λειτουργίας». Ἡ ομιλήτρια, Ἐλλογιμωτάτη κ. Αἰκατερίνη
Χιωτέλη, Φιλολόγος ἀνεφέρθη στους ἐξῆς τομεῖς :

- Ἡ ἐμπειρία συμμετοχῆς στή μεταγλώττιση τῆς Καινῆς
Διαθήκης καί στή μετάφραση τῆς Παλαιάς.
- Κοινῆ, συνεχῆς καί μακροχρόνια προσπάθεια ὥστε ν'
ἀποδοθεῖ ἀκέραιος ὁ Θεῖος Λόγος, με τρόπο εὐληπτο καί
ἀπρόσκοπτο, στή Γλώσσα μας, μία ζωντανή καί ρέουσα
σύγχρονη Γλώσσα.
- Ἀναθεωρήσεις καί καρποί.

ἈΕΕΨΙ ΕΨ ἌΨΙ Ἰ ΕἸΝἈΟΕἸΑ
Ψ ΕἸΝἈ ΟΨΙ Ἰ Ἀ Ἰ Ο

ΟΨΟ ἈΕΕΨΟΕἸΑΟ ΟΨΟ ἈΕΕἈἸ Ἰ Ο

ΕΥ ΑΙ Γ Ἰ Ο ἈΑΙ Γ ΑΑ ΕΨ Ο 14 (115 21)

ὄψ. 210-72.72.204, fax 210-72.72.210

Γιὰ τό Δελτίο Τύπου καί γιά κάθε πληροφορία σχετική
μέ τήν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νά ἀπευθύνονται καί στήν ἠλεκτρονική διεύθυνση :
www.ecclesia .gr

10

- Κοινά στοιχεία καί διαφορές μεταξύ αἰσιογραφικῶν καί λειτουργικῶν κειμένων.
- Εντόπιση συγκεκριμένων δυσκολιῶν καί προτάσεις γιά τήν αντιμετώπισή τους.
- Κριτήρια καί στόχοι.

Επηκολούθησε γόνιμη συζήτηση καί ενδιαφέρουσες τοποθετήσεις των συνέδρων, καί μετά το Δείπνο ἐγίνε συζήτηση ἐπί γενικῆς φύσεως λειτουργικῶν θεμάτων .

Τέλος δε καί ἡ σημερινή δεύτερη ἡμέρα του Συνεδρίου καλύφθηκε ἀπό το διαδυκτιακό κανάλι intv.gr.

Ἐκ του Γραφείου Τύπου τῆς Ἱεράς Συνόδου